

ЗВІТ

Про стан реалізації Програми розвитку і функціонування української мови у м.Запоріжжя за 2018 рік

Основним пріоритетом реалізації даної Програми є галузь освіти.

З метою підтримки творчо та літературно обдарованої учнівської і студентської молоді, заохочення до ранньої творчої самореалізації, підвищення статусу української мови проведено конкурс української поезії та авторської пісні «Хортицькі дзвони» ім. Марини Брацило. Розпорядженням Запорізького міського голови від 22.11.2018 року від 2416 к/тр «Про призначення у 2018 році грошових премій переможцям конкурсу молоді української поезії та української авторської пісні імені Марини Брацило «Хортицькі дзвони» було призначено грошові премії переможцям конкурсу;

З метою популяризації української культури серед учнівської молоді, вивчення, узагальнення та розповсюдження кращого досвіду роботи українознавчих (народознавчих) музеїв закладів освіти м. Запоріжжя наказом департаменту освіти і науки Запорізької міської ради від 17.10.2018 №446 «Про організацію міського конкурсу українознавчих та народознавчих музеїв закладів освіти м. Запоріжжя у 2018 році» було проведено конкурс українознавчих та народознавчих музеїв закладів освіти м. Запоріжжя та визначено переможців.

Набуває позитивної динаміки розвиток україномовної мережі закладів освіти міста.

Упродовж останніх п'яти років відносна кількість україномовних закладів збільшилася на 6,5%.

Відповідно до ст.7 нового Закону України «Про освіту» мовою освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти є державна мова. МОН України прийнято рекомендації Венеціанської комісії. Урядом надано до Парламенту і Верховної ради проект закону, яким передбачено видовження перехідного періоду до 5 років – з 2017 до 2023 року.

Нині зі 116 функціонуючих закладів загальної середньої освіти - 74 україномовні (63,8 % від кількості функціонуючих денних ЗЗСО). У стані поступового переходу на державну мову навчання, або у двомовному режимі, для задоволення освітніх потреб населення знаходяться 19 ЗЗСО (16,4%). У порівнянні з минулим роком кількість двомовних шкіл збільшилась на 11 (у 2017-2018 н.р. - 8 ЗЗСО).

У 79% груп у закладах дошкільної освіти всіх типів та форм власності м.Запоріжжя виховання та навчання здійснюється українською мовою, охоплено 82% дітей від загальної чисельності вихованців ЗДО.

У 2018-2019 навчальному році в місті продовжують функціонування 13 закладів позашкільної освіти (419 гуртків, 1138 груп), якими охоплено 16432 особи учнівської молоді. Проведений аналіз мережі гурткової роботи в закладах позашкільної освіти свідчить про те, що заняття в гуртках, групах, секціях переважно велися українською мовою.

Забезпечено поступове розширення україномовного середовища серед колективів та керівників закладів освіти міста, керівників структурних підрозділів департаменту. Так, впродовж навчального року всі загальноміські наради керівників закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти проведено виключно державною мовою. Крім цього, проведено загальноміські семінари та навчання для

керівників закладів виключно державною мовою. При проведенні атестації педагогічних та керівних кадрів закладів міста враховано як один із показників ефективності їх роботи – ступінь володіння державною мовою.

Важливими заходами із реалізації Програми є заходи у галузі культури.

В муніципальному театрі-лабораторії «Ві» та театру танцю налічується 45 вистав, з них 12 за творами українських авторів або у перекладі українською мовою що становить 27% від загальної кількості.

Одним із основних напрямків роботи комунального закладу «Кіноконцертний зал ім. О.Довженка» є популяризація вітчизняного кіно. Це провідний демонстратор у місті, який демонструє всі документальні та ігрові стрічки українського виробництва, проводить прем'єрні та допрем'єрні покази українських фільмів, організовує прес-конференції та зустрічі з творчими та знімальними групами. За звітний період відбувся показ фільмів українського виробництва "DZIDZIO Перший раз", "Я, ти, він, вона", проведено святкові заходи до Дня визволення Запоріжжя та України від нацистських загарбників, Дня захисника України, Дня пам'яті жертв голодоморів, Дня Гідності та Свободи, новорічних свят. У 4 дитячих школах мистецтв та дитячій художній школі організовано кімнати декоративно-прикладного мистецтва, де представлено для широкого загалу зразки українських народних промислів.

У 4 дитячих школах мистецтв та дитячій художній школі організовано кімнати декоративно-прикладного мистецтва, де представлено для широкого загалу зразки українських народних промислів.

Департаментом культури і туризму міської ради у рамках стратегії розвитку туризму «Сім на сім» створено сім промо-роліків, які транслюються українською мовою на місцевих телевізійних каналах та в інтернет-мережі: «Запоріжжя сакральне», «Запоріжжя індустріальне», «Запоріжжя історичне», «Запоріжжя подієве», «Запоріжжя природне», «Запоріжжя козацьке», «Запоріжжя панорамне».

Ініційована департаментом культури і туризму міської ради програма «Культура – це модно!», що виходить на муніципальному каналі “Z”, транслюється виключно українською мовою.

У жовтні 2018 року Запорізьким муніципальним театром танцю було проведено виставу «Тіні забутих предків» за мотивами однойменного твору М.М.Коцюбинського. У театрі “Ві” у грудні 2018 року відбулася прем'єра вистави "Потвора", переклад українською.

Усі загальноміські заходи проводяться українською мовою. Центром «Народний дім» розроблено методичні рекомендації з організації та проведення заходу, спрямованого на популяризацію української мови «Говори серцем, українець!».

У Централізованих бібліотечних системах для дітей та дорослого населення за звітний період:

- організовано книжкові виставки «Будь в тренді: читай українське!», «Мовні родзинки для кмітливої дитинки», «Єдиний скарб у тебе – рідна мова»;

- підготовлено та проведено тематичні заходи інформаційного, освітнього та виховного характеру: літературний хіт-парад «Хвилями літературних ювілеїв», літературну експедицію «Оновлена земля шанує Кобзаря», літературний часопростір «Поки живу - сподіваюсь» (творчість Л.Українки), день поезії «Про

рідний край - поетичним рядком», літературне занурення «Дитячі письменники України: нова хвиля», поетичну світлицю «Так живи у віках, наша мова-душа!», свято-ярмарок «Із слова починається людина, із мови починається наш рід», літературний пазл «Солов`їна, барвінкова, українська рідна мова», інтелективікторину «Веселкова наша мова», флеш-моб «Знавці рідної мови», урок-діалог «Спілкуємося українською», подорожі у часі «Як річка з роду і до роду, так мова з'єднує народ», «Люби, шануй, оберігай усе, що зветься Україна», топ-огляд «10 сайтів українською мовою для юних читачів», ерудит-вікторину «Як ти знаєш Україну», літературну подорож «Читай своє, українське», годину національного духу «Державний прапор України – символ віри та надії», історико-патріотичну годину «Волі дух і мужності сила!».

У запорізьких дитячих мистецьких школах:

- проведено лекції-бесіди «Мово моя українська, батьківська, материнська...» на уроках з музичної літератури;
- майстер - клас «Петриківський розпис»;
- організовано виставку художніх робіт учнів «Кольоровий світ нашої мови»;
- проведено святкові концерти до Дня української мови та писемності, Дня українського козацтва, різдвяних свят.

У комунальних палацах культури ("Орбіта", "Хортицький", "Молодіжний", "Титан", "Заводський") всі творчі колективи активно впроваджують українську мову в концертних номерах різних видів мистецтв, використовують україномовний контент, а також музику до пісень, хореографічних номерів українських композиторів. Ведення всіх заходів (тематичних концертів, вистав, молодіжних розважальних та ігрових програм) у закладах відбувається виключно українською мовою. За звітний період проведено понад 30 тематичних програм (концерти, святкові заходи, лекції-бесіди, круглі столи) до Дня української писемності та мови Дня захисника України, Дня українського козацтва, новорічних та різдвяних свят тощо.

У Централізованих бібліотечних системах для дітей та дорослого населення проведено святкові заходи, присвячені дню народження П.Майброди, творчі зустрічі-презентації з письменниками Запоріжжя – Л.Коваль, Л.Геньбою, М.Білокопитовим, журналістом та письменником В.Терлецьким.

У грудні 2018 року профінансовано придбання української літератури для міських бібліотек на суму 114,934 грн.

Важливою складовою реалізації Програми є робота комунальних засобів масової інформації у напрямку популяризації української мови серед жителів міста.

Дана Програма націлена на досягнення позитивної динаміки щодо збільшення україномовного продукту у місцевій пресі та на місцевих телеканалах.

З метою підвищення культури мовлення, поновлення та розвитку мовних традицій, поширення знань щодо історії та сучасних змін, які відбулися в українській мові, виховання любові, поваги, шанобливого ставлення до неї та національної свідомості у жителів міста, КП «Муніципальна телевізійна мережа» у IV кварталі поточного року було заплановано створення та вийшли в ефір наступні програми та промо-ролики:

- Новий цикл телепрограм «Говоримо українською». Інформаційно-пізнавальна програма «Говоримо українською», метою якої є закріплення знань з української

мови, поширення лексичної різноманітності, вивчення мовних особливостей, повторення та опанування нововведень щодо чинного правопису української мови. Планово виготовлено 3 випуски телепрограми «Говоримо українською», усього 21 випуск загальним хронометражем - 2,5 години. В ефір телеканалу телепрограма виходить тричі на день;

- Телевізійно-освітній проект «Територія освітніх перспектив» - це за обсягом масштабніший проект ніж перший, спрямований на всебічне висвітлення процесів розвитку сучасної освіти в Запоріжжі. Він знайомить глядача з новинками в сфері освітніх технологій та педагогічними традиціями, з сучасними тенденціями та перспективами розвитку освітньої галузі. Проект включає в себе різні підрубрики, основним завданням яких є висвітлення подій, які відбуваються у м. Запоріжжя пов'язані з популяризацією рідної мови. Показ кращих освітніх практик серед дітей шкільного, дошкільного віку. Зокрема, це вивчення українських традицій, як у навчальних закладах так і у позашкільному житті, введення нових технологій в освітній системі та інновацій у вивченні мови.

Ще одним із проектів популяризації української мови є випуск соціальної реклами, яка буде популяризувати українську мову.

Телеканал у повній мірі виконує закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо мови аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації».

Телеканал Z має 100% виробництва та виходу власних програм українською мовою. Це дає можливість популяризувати українську мову серед різних верств населення.

У цілому реалізація заходів Програми відіграє позитивну роль у розширенні сфери застосування української мови у місцевих, комунальних ЗМІ.

Запроваджено проведення українською мовою мітингів, урочистостей, скорбних заходів з нагоди відзначення державних свят та ювілейних дат.

Забезпечено продовження розміщення на постійній основі плакатів зовнішньої реклами із популяризації української мови серед жителів міста, наступного змісту: «Говорити українською – це модно. Будь в тренді»; «Говорити українською – це красиво. Будь цікавим»; «Говорити українською – це перспективно. Будь успішним».

КП «Запорізьке міське інвестиційне агентство» у III кварталі 2018 року проводилась робота з операторами зовнішньої реклами та клієнтами, які розміщують рекламу на комунальних площинах щодо обов'язковості розміщення (дублювання) рекламних повідомлень державною мовою.

Районними адміністраціями постійно ведеться моніторинг рекламних засобів, проводяться візуальні дослідження щодо використання української мови в системі комунальної власності м.Запоріжжя

Заходи із реалізації Програми були здійснені також у сфері громадського транспорту.

Пунктами 2 та 8 додатку 1 Програми розвитку і функціонування української мови в м. Запоріжжя на 2016-2020 роки, затвердженої міською радою 30.11.2016 №98, передбачено наступні заходи для управління з питань транспортного забезпечення та зв'язку міської ради: інвентаризація назв вулиць, площ, інформації на автомобільному транспорті загального користування у місті та забезпечення

вживання державної мови (в усній і письмовій формі) у транспорті загального користування.

Управлінням з питань транспортного забезпечення та зв'язку міської ради відпрацьовано питання приведення у відповідність візуальної, зовнішньої інформації, трафаретів тощо, з урахуванням перейменування вулиць, на українській мові.

Відповідно до розділу 4 Програми вдосконалення пасажирського транспорту в м. Запоріжжі, затвердженою рішенням міської ради від 30.06.2016 №39, оголошення назв зупинок та інформування пасажирів щодо можливих пересадок на інші маршрути громадського транспорту відбувається державною мовою

Рішенням виконавчого комітету від 25.10.2016 №658 «Про внесення змін до діючих договорів...» внесено зміни до договорів із автоперевізниками. Діючими договорами надання послуг з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, укладених між виконавчим комітетом міської ради та автопідприємствами, передбачається: «Забезпечити під час роботи на маршруті оголошення зупинок та, в разі необхідності, інформування пасажирів щодо можливих пересадок на інші маршрути громадського транспорту. Інформаційно-довідкові матеріали (інструкції, оголошення, назви зупинок та схеми маршрутів, часовий регламент, тощо), які представлені у транспортному засобі, мають бути виконані державною мовою».

Рішенням виконавчого комітету міської ради від 24.06.2016 №316 «Про внесення змін до Переліку зупинок громадського автотранспорту та затвердження реєстру міських автобусних маршрутів загального користування» затверджено реєстр міських автобусних маршрутів загального користування, змінено назви зупинок.

Також, рішенням виконавчого комітету міської ради від 24.02.2017 №70 «Про затвердження переліку зупинок громадського транспорту на тролейбусних та трамвайних маршрутах в місті Запоріжжі» КПМЕТ «Запоріжелектротранс»

За інформацією підприємств, роботу проведено, трафарети приведені у належний вид.

На нарадах із перевізниками постійно обговорюється питання приведення візуальної та зовнішньої інформації у належний стан, на українській мові, з урахуванням «декомунізаційної політики».

Всім автоперевізникам зазначається щодо належного виконання умов договорів, саме розміщення трафаретів автобусів на державній мові. Також, щомісячно проводяться наради щодо приведення у відповідність візуальну, зовнішню інформацію, трафарети тощо, з урахуванням перейменування вулиць, на українській мові.

Одними із основних виконавців програми є органи виконавчої влади та службовці органів виконавчої влади, які під час виконання своїх службових обов'язків спілкуються державною мовою.

При проведенні конкурсів на заміщення вакантних посад в виконавчих органах Запорізької міської ради забезпечується неухильне дотримання мовного законодавства. Відповідно до Наказу Голодержслужби від 29.12.2009 №406 «Про затвердження Типових професійно-кваліфікаційних характеристик посадових осіб місцевого самоврядування» кандидати на заміщення вакантних посад повинні

володіти українською мовою. Відповідно до Наказу Голодержслужби від 08.07.2011 №164 іспит складається державною мовою.

У виконавчих органах міської ради ведення діловодства здійснюється державною мовою.

З метою поглиблення, удосконалення знань з української мови відділ організаційної та кадрової роботи виконкому міської ради забезпечує направлення на навчання посадових осіб місцевого самоврядування до Запорізького центру перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій відповідно до плану-графіку навчання, затвердженого розпорядженням голови Запорізької обласної державної адміністрації від 15.12.2017 №703. Так 14-15 листопада 2018 року посадові особи виконавчих органів Запорізької міської ради взяли участь тематичному короткостроковому семінарі з теми «Українське ділове мовлення: особливості сучасної лексичної культури» у Запорізькому центрі перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій.

Відповідно до тематичного плану навчання посадових осіб виконавчих органів Запорізької міської ради у вересні 2018 року відбулося навчання з теми: «Культура мовлення як складова адміністративної культури» із залученням фахівців Запорізької обласної організації товариства «Знання».

Представниками департаменту надання адміністративних послуг та розвитку підприємництва постійно ведеться роз'яснювальна робота з суб'єктами господарювання щодо необхідності домінування української мови у своїй діяльності та пропонується використовувати державну мову при наданні споживачам інформації про товари і послуги.

Районними адміністраціями Запорізької міської ради у рамках виконання Програми проведено ряд заходів, зокрема:

1) Проведено інвентаризацію назв вулиць, надано пропозиції до департаменту житлово-комунального господарства міської ради для подальшої роботи;

2) Проводиться роз'яснювальна робота із суб'єктами господарювання щодо можливості присвоєння україномовних назв магазинам, приміщенням, об'єктам громадського харчування та ресторанного господарства;

3) Працівники районних адміністрацій приймають участь у короткострокових семінарах підвищення кваліфікації з напрямку «Ділова українська мова».